

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom posiljen velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Državni zbor.

Ko je bil lansko leto prvič po neposrednih volitvah voljeni državni zbor sklican, so poslanci z veliko gorečnostjo hiteli na Dunaj in ustavoverci so z velikim zaupanjem gledali nanje misleči, da bodo čudeže delali in iz borne Avstrije naenkrat naredili najmočnejšo in najsrečnejšo državo. Kdo bi bil takrat mislil, da bo ta navdušenost tako hitro se ulegla? Kajti po poročilu dunajskih listov je k prvi seji sedanje sesije prišla veliko več udov gosposke zbornice, kakor pa zbornice poslancev. Pa temu se ni čuditi. V pretekli sesiji so bile na vrsti verske postavbe, ktere so poslancem dale priliko odlikovati se s prelepimi govori, mahati po katoliški cerkvi in ultramontancih in s tem očarati nepremišljeno poslušavstvo. Ko bi bilo le količkaj upanja, da se bode to v državnem zboru letos ponavljalo, gotovo bi bila večina ustavoverna že komaj pričakovala njegovega pričetka in njeni govorniki bi se bili že doma preskrbeli z ostrimi puščami, da bi jih v zboru metali na svoje nasprotnike. A ta nada jim je splavala po vodi; vlada menda nikakor ne misli letošnjemu zboru predložiti novih verskih postav, zlasti je minister Stremaier v Voitsbergu svojim volilcem naravnost rekel, da za posilni civilni zakon sedaj čas ni primeren. Giskra, se ve da, je ravno nasprotnih misel in on bo ropotal kar se bo dalo, a nazadnje se bode tudi on potolažil in vlado pustil pri miru, ker bi sicer prišla v zadrego in z njo cela ustavoverna stranka.

Predlogi, kateri letos v državnem zboru pridejo na vrsto, so silno težavni in zarad tega nekoliko dolgočasni. Vradni listi so imeli na-

logo poslancem in ljudstvu že naprej naznati, da čas mikovnih in verskih razprav je minul in da morajo zdaj na vrsto priti reči, ki zadevajo blagor ljudstva. „S tem, pravi Reform, se nekako pripoznava, da dosedanje delovanje ljudstvu ni bilo ravno v korist. „Montags-revue“ se poslužuje izraza, da je zlati čas (glänzende Zeit) parlamentarizma minul. Temu pa ne moremo pritrditi; pač se je veliko sijajnega in sladkega govorilo, nasledek obravnav pa nikakor ni sijajen, marveč razkriva marsikako senčnato stran nove svobodne ere. In če bo državni zbor odsihmal res deloval za blagor ljudstva, če bode ozdravil mnoga gospodarska in socijalna zla, se bo parlamentarizem še le prav za prav smel imenovati sijajen.“ Pa poslanci menda sami nimajo veliko upanja, da bi ta vprašanja tako rešili, kakor ljudstvo pričakuje, in to je menda poglavitni vzrok, da se tako počasi zbirajo; bojé se odgrniti pregrinjalo, ktero zakriva gospodarske in socijalne razmere sedanjega časa, da bi ljudstvo ne videlo njihove gnjilobe in se ne prestrašilo. Menda prav za to so z dnevnega reda izbrisali delniško postavbo; prehudo bi namreč za ustavoverne poslance bilo s tem jako težavnim delom pričeti in precej v začetku razdražiti predrzne denarne špekulante, ki so sicer zakrivali sedanjo gospodarsko revščino, pa so največi prijatelji in podporniki sedaj vladajoče ustavoverne stranke. Pa naj jo odlašajo, kolikor morejo, enkrat se bodo morali te in drugih enakih postav vendar le lotiti in takrat se bode pokazalo, kam je ustavoverstvo Avstrijo pripravilo.

Politični pregled.

V Ljubljani 23. oktbr.

Avstrijske dežele.

Dunajska „Reform“ v nekem članku pretresa delovanje deželnih zborov. Iz kranjskega omenja interpelacije dr. Zarnika in tovaršev ter pri tej priliki o dr. Razlagu, ki je edini izmed narodnih poslancev ni podpisal, reče, da je s tem izvršil svoj prestop v tabor ponemčevalnih centralistov. Ko smo unidan mi to trdili, skušal je „Narod“ dr. Razlaga zagovarjati, zdaj vidi, da tudi vnanji listi o njem ravno tako sodijo. Dalje pravi „Narod“, da Razlag ni rekel, da naj vsak zase skuša ohraniti narodnost. Prav hvalni bi mu bili, če nam avtentično pové, kaj je dr. Razlag tedaj govoril.

Pri volitvi za državni zbor v dunajskem mestu bila je med strankami huda borba. Demokratični kandidat profesor Stein je propadel; med vladinim kandidatom Polakom in kandidatom napredovalne stranke, Seuttem, je bilo treba ožje volitve, pri kateri je zadnji s 16 glasovi zmagal. Napredovalna stranka se tedaj s to zmago ne more ponasati, sicer pa je „N. fr. Presse“ rekla, da državni zbor z nobenim teh dveh veliko ne bode pridobil.

Na Českem je pri volitvah za državni zbor 20. t. m. bilo voljenih 15 od Staročehov priporočenih kandidatov. Izmed Mladočehov sta od 14 kandidatov zmagala le Sladkovsky in Trojan, kakor pravi „Politik“, vsled malomarnosti nekterih ljudi staročeske stranke.

Podlistek.

Profesor Franc Šuklje in tridesetletna vojska.

(Spisal Val. Sežun.)

(Dalje.)

III.

G. Šuklje dalje piše o verskem fanatizmu Ferdinanda II. in Maksa bavarskega, očita prvemu netolerantnost, zagovarja „veličanstveno pismo“ Rudolfa II., in opravičuje Friderika palatinskega.

Ferdinand II. je bil sin nadvojvoda Karola štirskega in Marije bavarske, rojen 9. julija 1578. Že l. 1590 je zgubil očeta; za njegovo krščansko izrejo in izobraženje je skrbela njegova pobožna mati pa jezuiti, pri katerih je v Ingoldstadtu študiral s svojim sorodnikom Maksimiljanom bavarskim. Ta je bil sin Viljema V., pobožnega moža, rojen l. 1573. — Princa sta se pri jezuitih navzela pravega katoliškega duha in ljubezni do katoliške cerkve, ktero sta razodevala vse svoje življenje. To

niso bile gole ideje katolicizma, kakor Šuklje piše, ampak živo prepričanje: „Zunaj cerkve ni zveličanja,“ — ali: „Boga ne more imeti očeta, kateri cerkve nima matere.“ (Sv. Cipr.) „Cerkev“ pa tukaj pomenja le tisto, ktero je naš Zveličar sam postavil in so jo širili njegovi apostoljani. Ferdinand II. je dobro poznal težko butaro, ktero bo kot vladar nosil. Če je Janez Kazimir, zadnji kralj poljski iz rodbine Vasoze, zamogel papežu Aleksandru VII. sporočiti: „Poljsko kraljevanje je neprenehano mučenstvo,“ veljalo je to še veliko bolj od vladanja Ferdinanda II. Preden je vladanje prevzel, šel je na božjo pot v Loreto prosit Mater božjo za njeno mogočno priprošnjo pri Bogu, v Rimu pa je prejel blagoslov papeža Klemenca VIII. Luter že l. 1527 nobenega katoličana na Saksonskem ni več trpel, v verskem pomirovanju l. 1555 je bilo pa izrečeno načelo „Cujus regio, illius et religio.“ Tako so bili podložniki siljeni sprejeti vero svojih vladarjev. Tako se je godilo katoličanom in luteranom v Palatinatu (Pfalz), tako katoličanom na Saksonskem in Brandenburškem. V Dalekarleji na Švedskem so bili tisti celo križani, ki niso

hoteli prestopiti k luteranstvu, in hvalisani Gustav Adolf je dal dvema sestrama glave odsekati, ker ste bili prestopili k katoliški veri. Pravice torej, ki so jo drugi vladarji dejansko spolnovali, poslužil se je tudi Ferdinand, pogoj od njegovega očeta Karola l. 1578 v Bruku prisiljeno danih deželnim stanovom ni potrdil in v svojih dednih kronovinah na Štirskem, Koroškem in Kranjskem je zapovedal katoliško vero. V Ljubljani je takrat živel nepozabljeni škof Tomaž Chrön. —

Na Nemškem so bili 1608 protestantovski knezi med seboj naredili zvezo — unio — z namenom proti napadom braniti se najprvo z besedo, potem pa z mečem; ali le premalo so oni začeli napadati katoličane. Z njimi so potegnili česki protestanti in l. 1609 so Rudolfa II. prisilili, da jim je dal „veličanstveno pismo.“ Rudolf spodrinen od svojega brata Matije je po 30letnem žalostnem vladanju l. 1612 v Pragi preklinovaje umrl. Matija umrje 1619 in za njim je leta 1637 Ferdinand II. bil nemški cesar.

Bil je ta mož v treh rečeh neutrudljiv: v molitvi, na lovu in v svoji vradni

„Dasi so Mladočehi že večkrat protestovali zoper to, da jih vleče v državni zbor, pravi „Vaterland,“ utegnemo gospode in posebno dr. Trojana vendar le kmalo videti v hiši pred škotskimi vratmi. — Cesar in cesarica se podasta na Česko, kamor sta povabljeni na lov. „Reform“ v tem popotovanju vidi veselo znamenje srečne spremembe raznih českikh razmer. Bog daj!

Vnanje države.

Šleski katoličani so 18. t. m. v Vratislavu pričeli zbor, pri katerem se je grof Ballestrem spominjal Napoleona I., „moža krvi in železa,“ ki je cerkvi in papežu pripravil hude stiske, ktere pa je na bojišču zadela zaslužena kazen. Ker je bil 18. ravno rojstni dan nemškega cesarjeviča, mu je društvo telegrafično izreklo svoja vošila, ter s tem pokazalo, da katoličani so tudi zvesti podložniki. Drugi dan je bila slovesna maša, potem pa zopet zborovanje, pri katerem so se volili trije odseki za tiskovne, socijalne in društvene zadeve. —

Nemški državni zbor se prične 29. oktobra.

Deželni zbori

Deželni zbor kranjski. (Dvanajsta seja 16. t. m.) Dr. Schrey stavi nujni predlog, naj deželni odbor odstopi 130□ sežnjev deželnega vrta nasproti novi realni mestu, da se prostor na tem kraju razširi. Z enim glasom večine se pripozna nujnost, ktero dr. Schrey vtremelji s tem, da je danes zadnja seja, ta reč pa mora biti vendar enkrat dognana, zato nasvetuje, da bi se seja prenehala, med tem pa se finančni odsek zbere in posvetuje o tem predlogu.

Nasvet ta je bil sprejet in ko se seja zopet prične, pové dr. Schrey kot poročevalec, da je finančni odsek sklenil privoliti v ta odstop vrta proti temu, da mesto na svoje stroške zid vrta nazaj pomakne. Ko je še poslanec Horak govoril in opravičeval svoj podpis na tem predlogu ter nekoliko mahnil po dr. Costi in Bleiweisu, ktera, da-si častna meščana, vendar nista podpisala za mesto tako važnega nasveta, in ko ga je dr. Costa zavrnil, je bil predlog finančnega odseka sprejet.

Potem so volili poslanci velikega posestva namestnika deželnega odbornika iz svoje kurije,

ker je bil bivši namestnik Dežmanov, gosp. Fr. Rudež, odstopil. Novoizvoljeni je dr. Schrey.

V deželno komisijo so bili namesto odstopivših: dr. Razlaga, Kozlerja in Apfaltrerna voljeni: Robič, dr. Ahačič in dr. Poklukar, za namestnika dr. Zarnik. Apfaltrern in Razlag se čutita po tej volitvi žaljena, ker sta za trdno pričakovala, da bosta zopet voljena, da jima bo zbor dal zadostenje za krivico, ktera se jima je po njunem mnenju po interpelaciji gr. Barbota in drugih zarad g. Pajka godila.

Na dnevnem redu je poročilo odseka za posvetovanje o vladnem načrtu stavbenega reda za Kranjsko. Poročevalec je dr. Schrey, ki prebere poročilo odseka, kateri je v postavi le nekatere točke premenil, in nasvetuje, da se sprejme postava tako, kakor se po popravi glasi.

Poslanec dr. Costa pripoznava sicer potrebo take postave, a vendarle se mu prevod v slovenski jezik preslab zdi. Zato predlaga, da se vsa postava izroči deželnemu odboru, ki naj bi preskrbel boljšo prestavo in v prihodnjem zborovanju jo zopet predložil zboru.

Dežmanu ta predlog ni všeč. Prestava res ni najboljša, a zavoljo lupine naj se ne zavrne jedro. Postava je zelo potrebna, zlasti, ker nevarnost ognja prihaja čedalje več. V ravno tem smislu govori poslanec Langer.

Poslanec Tavčar: Mi želimo dobre postave, tedaj tudi dobrega teksta. Če se odloži za eno leto, ne bo toliko pokvarjenega. Zato se strinjam s predlogom dr. Costovim.

Poslanec Murnik očita vladi, da zboru vsako leto slabe prevode postav podaja. Da je letos ta postava prišla tako pozno pred zbor, tega ni nihče drug kriv, ko vlada. On je za dr. Costov nasvet, zraven pa še stavi predlog: Deželni zbor naj sklene, da naj vlada skrbi za to, da se bodo vprihodnje le dobre prestave podajale zboru.

Ta predlog se sprejme z veliko večino, dr. Costov pa ostane v manjšini, tedaj se vsa postava potrdi.

Poslanec Murnik poroča v imenu odseka, ki je posvetoval se o napravi kmetijske šole na Dolenjskem, in priporoča zboru sprejem odsekovih nasvetov. Po teh naj se z deželnim denarjem in državno podporo, ktere je 30000 gld. zagotovljene po ministerstvu poljedelstva, kupi za ta namen primerno posestvo na Do-

lenjskem ter na njem osnuje šola po izgledu enakih kmetijskih šol po drugih deželah. Takih posestev je deželnemu odboru že zdaj več na ponudbo in nadjati se je, da se bo še več jih ponujalo, ko pride dotični razglas deželnega odbora v javnost.

Pri tej točki se vname viharna debata, v kateri pokažejo nemčurji zopet, da jim za potrebe ljudstva ni toliko mar, kakor za kaj drugega. Prvi stopi na borišče baron Apfaltrern, kateri stavi predlog, da se ta reč odloži za pretresovanje v prihodnjem zborovanju, češ, da zdaj še ni vsem jasna.

Dr. Bleiweis se ne sklada s tem predlogom, vzrok, ktere ga mu je podstavil baron Apfaltrern, se mu zdi popolnoma ničev. Kmetijska šola je že toliko let na dnevnem redu, da mora vsakemu izmed poslancev vse že natančno znano biti, kar se nje tiče! Tudi je že sklenjeno bilo, da se napravi, ministerstvo kmetijstva je radodarno odprlo svojo roko in obljubilo podpore 30000 gld. za ta namen. Zdaj, ko je stvar tako daleč dovršena, da je toliko posestev na ponudbo, naj bi se pa odložila! Kaj bo ministerstvo o nas mislilo? Pretresala se je pa ta reč v celem zboru kot odseku, toraj mora biti vsakemu že jasna. Če baron Apfaltrern ni bil pri posvetovanju nazoč, zato pač dežela na sme škode trpeti.

Dežman se izreče za Apfaltrernov predlog in sicer, kakor pravi, iz denarnih vzrokov. Pravi, da vspeh te šole ne bo vreden denarja, kar se ga misli izdati za-njo. Ko bi obiskovale jo stotine mladenčev, potem bi se že splačala; tako pa ne bo nič, ker naši kmetje svojih otrok, kateri so za kmetijstvo namenjeni, ne pošiljajo radi v nobeno šolo, češ, da postanejo potem preveč gosposki za kmetijo. Že gozdarska šola v Šneprku nam kaže, da je tako. Še za štipendije, ki so se ustanovile za obiskovalce te in slapske šole v Vipavi, se mladenči ne oglašajo, morajo se tako rekoč za njimi metati. Ko je še dalje na ta način vse očrnil, kar se je pri nas po trudu deželnega zbora za ljudstvo koristnega storilo, izreče željo, da bi se misel na dolenjsko kmetijsko šolo popolnoma popustila.

Zavrača ga dr. Costa. Kako more Dežman še govoriti, da bi se popustilo nekaj, kar je že v tem zboru sklenjeno bilo! Tu ne gre zato, ali naj se šola naredi, ali ne, marveč kako naj se naredi. Da je potrebna, to spre-

kan celiji. Že leta 1617 je bil na Českem oklican za kralja, leta 1618 pa za ogerskega kralja slovesno kronan. V prvem, od cele avstrijsko-ogerske države zastopanem zboru je grof Anton Auersperg (Anastasius Grün) silno povzdigoval vladanje cesarice Marije Terezije, in prav je imel, ker ne more se ji lahko primerjati kak drug avstrijski vladar. Mnogi in mogočni so bili nasprotniki, ki so ji hoteli nekoliko ali vse dežele vzeti. Naj hujše je bil pruski kralj Fric II., ktere ga je navadno imenovala „hudega moža.“ Ali ti nasprotniki so bili le zunanji, domači podložniki pa so bili zvesti, in najbolj so se s svojo navdušenostjo zanj odlikovali Ogri. („Moriatur pro rege nostro M. Theresia.“) Vse drugače in veliko hujše pa je bilo pod Ferdinandom II. Samo dedne dežele njegovega očeta (Notranja Avstrija) so mu bile zveste, v spodnji in gornji Avstriji pa so protestanti rogovilili. Na Českem so bili protestanti Ferdinanda odstavili in sklenili vse katoličane proškribirati. Izvolili so si kalvinskega Friderika V. iz Palatinata (Pfalz) za kralja. Ta je iskal pomoči pri Dancih, Angležih, Švedih, puntarskih Avstrijancih, Ogrih, Turkih

in Tartarih, Francozih in Holandcih, da bi si ohranil priropano krono. Sedmograški veliki knez Bethlen Gabor se je bil s turškim denarjem Ogerskega polastil ter je v Požunu za kralja kronan bil in s 60.000 Madjari in Tartari Dunaju se bližal ravno ob času, ko se je Ferdinand II. iz Frankfurta domu imel vrniti. Da bi silovitosti protestantov v okoliščini prišli, so bavarski vojvoda Maks I. in drugi katoliški knezi Nemčije l. 1610 med seboj storili zvezo, tako imenovano Ligo, ktere glavar in vojvoda je bil Maks sam. Ferdinand II. je 8. oktobra 1619 v Monakovem z njim storil pogodbo, poleg ktere bo ta vse ligine moči obrnil v rešenje Avstrije.

In Maks je bil mož beseda; v juniju leta 1620 se je vzdignil s 30.000 vojniki proti puntarski Avstriji in Česki. Malo poprej je bila osoda Ferdinanda II. strašna. Grof Mate Thurn, vojvoda českikh puntarjev, spravil je Moravsko na noge; kdor je Ferdinandu zvest ostal, je bil neusmiljeno preganjan. Thurn je predril s 6000 vojniki do Dunaja ter se je polastil nekaj predmestij; in v mestu Ferdinand še v svoji hiši ni bil več varen.

Šestnajst avstrijskih plemenitašev, med njimi tudi Erazem Černomeljki, ki je mogel zavoljo svojega luteranstva že pod nadvojvodom Karolom Kranjsko zapustiti, je prihrumelo v sobo k cesarju, eden ga je že držal za suknjo, in silili so ga vdati se njihovim resničnim tirjavam, sicer bodo njega in njegovo družino zaprli. Ferdinand II. se jim iztrga iz rok, poklekne v drugi sobi pred križanim Jezusom; kako pristrčno je on molil in prosil Kristusa mu pomagati in oteti njega in sv. cerkev iz sile krivovercem, se da pač misliti, ne pa popisati. Križ pa, pred katerim je Ferdinand takrat molil, še dandanes stoji nad tabernakelnom altarja v ces. dvorni kapeli na Dunaji. Je li Ferdinand kleče res slišal iz krucifiksa besede: „Ne bom te zapustil“ (Non te deseram Ferdinande)! ali je on le v srcu tako tolažbo čutil, tega za gotovo ne vemo; pa to je istina, da ko je še molil, se zasliši trompetanje 500 kirasirjev polka Dampierea, ktere je bil general Bucquoi cesarju na pomoč poslal. Puntarji so zbežali spred cesarja, potem pa so katoliški mestnjani in dijaki zgrabili za orožje in jih čisto odpodili. (Dal. pr.)

vidi vsak, to so spoznali še na Goriškem, kjer je majhna dežela. Goriška šola ima izvrsten uspeh, takega se je nadjati tim bolj še pri nas. Če se Goričani niso ustrašili stroškov, se jih tudi mi ne smemo ustrašiti.

Dr. Bleiweis pritruje dr. Costi. Stroški ne bodo tako veliki, saj ostane kupljeno posestvo lastnina dežele, in če nas bo veliko stalo, bo gotovo tudi kaj neslo. Dežman ima toraj vse druge vzroke, da se ustavlja napravi šole, in on (govornik) se čudi, da Dežman ni naravnost rekel: Naše fante pošiljajmo v nemška učilišča.

Tudi poslancu Savinšku se ne zdi v predlogu odseka vse jasno, tudi on ima pomisleke, ki se pa, kakor pravi, dotikajo edino le denarnih zadev.

Splošna debata se sklence in ko je poročevalec Murnik še nekoliko zavračal razloge nemčurjev, pride na glasovanje Apfaltrernov predlog, ki pade, ker so za-nj samo nemčurji.

Tedaj se prestopi na specialno debato o posameznih točkah predloga. Nemškutarji stavijo skoro pri vsaki točki svoje predloge, kateri imajo namen, ovirati ustanovitev šole in vezati deželnemu odboru roke. Dežmanu se n. pr. vrsta predmetov, ki se imajo učiti na tej šoli, predolga zdi; tudi hoče imeti za stroške naprav učnih pripomočkov proračun; dr. Bleiweis ga poduči, rekoč, da se rajda predmetov res velika vidi, a da se bo iz vsakega predmeta učilo le toliko, kolikor je kmetovalcu potrebno. Zato pa tudi stroški za učne pripomočke ne bodo tako strašni, kakor si jih morda Dežman misli.

Tako gre ugovarjanje in nagajanje levece naprej, zlasti dr. Schrey je neutrudljiv s predlogi, o katerih se že naprej ve, da ne bodo obveljali. Dr. Costa zato tudi izreče svoje začudenje nad tem nagajanjem, če že nemčurji vidijo, da je vse zastoj, da večina hoče to reč končno rešiti. Ugovarjanje, da nimamo denarja zato, je prazno, saj lahko spremenimo deželne obligacije v posestvo in Bog vé, če ne bo kdaj posestvo boljše od obligacij! (Oho! med nemškutarji.)

Na to vstane baron Apfaltrern in izreče naravnost, da večini deželnega odbora ne zaupa, posebno ne, kar se tiče denarja. (Nevoja med poslušalci in na desnici, ktera zahteva, da Apfaltrerna predsednik ustavi in ga k redu kliče.)

Dr. Costa pravi, da se dež. odbor ne ozira na to, ali mu Apfaltrern zaupa ali ne, da mu zaupa le zbor. To toraj ni važno. A gledé ravnanja z denarjem je druga stvar. Baron Apfaltrern naj opraviči svoje sumničenje. Tudi dr. Bleiweis zahteva to in prosi deželnega glavarja, naj da na glasovanje sklep, da mora Apfaltrern opravičiti svoje razžaljive besede, kar se pa ne zgodi.

Obpravna se vrši še dalje, dr. Schrey še naprej stavlja svoje predloge, ktere pa desnica molče podira. Slednjič se sprejme nasveti odseka in seja preneha zavoljo pozne ure. Nadaljuje se zvečer ob petih.

(Konec prih.)

Izvirni dopisi.

Iz trebanske okolice, 15. okt. (Nekaj o naših učiteljih.) Lansko jesen so učitelji pobrali kolekturo za eno leto, to je do letošnje jeseni*), letošnjo spomlad pa so dobili v denarjih plačo nazaj do 1. listopada lanskega leta; tako so eni dobili po 200 gld., eni pa še

več naenkrat. Razvidno je tedaj, da učitelji, ki zdaj dobivajo plačo v denarjih vsaki mesec, so od lani do letos dobili dvojno plačo. Enim je bilo nekaj malega za biro odračenjenega. Zdaj imajo naši učitelji trdno plačo v denarjih po 400, 450, 500, nekteri tudi po 600 gld. na leto, zraven pa jih večina opravlja še orgljanje in kaj družega, za kar zopet posebej plačo dobivajo. Pa vse to pri naših učiteljih malo zaleže. Sliši se, da nekteri učitelji tudi letos tukaj v naši okolici z brento na hrbtu po zidanicah mošt beračijo, in naši kmetje tožijo, da ti nadležneži so hujši kakor drugi berači, ter ne gredo, dokler se jim ne daruje en kozarček za v grlo, kak bokal pa v brento. Bolj pametni kmetje pa ne dajo nič, rekši, da letos berači, drugo leto pa se mu bo že moralo dati. Prej so se učitelji pritoževali, češ, da jih je sram beračiti (kolekturo pobirati), ko so imeli pravico in je bil naš kmet dolžan jim dajati, kolikor je bilo v navadi, zdaj pa jih ni sram na skrivnem brez vse pravice beračiti in ljudi nadlegovati, da-si je nova šolska postava bero odpravila.

Od druge strani pa učitelji zopet zahtevajo, da se jim mora plača še enkrat zboljšati, in sicer ravno zdaj, ko je deželna kasa v največjih denarnih stiskah in si je neki že 100.000 gld. izposodila za učiteljske plače. Da bi pa ložej dosegli, kar si izmislijo, strašijo in pripovedujejo, da vsi izvrstni učitelji gredo na Štajarsko in drugam. Pomislimo, kako so drugod učitelji plačani; na Pruskem, „in diesem Musterstaate“, so najslabeje plačani; v Italiji ima učitelj 400 frankov plače na leto, pri nas pa hočejo imeti visoke plače, kakor tisti uradniki, ki so morali po 16 let v šolah hlače trgati in študirati. Spet se jim je začelo sanjariti „vom Staatsrocke“, da bi v uniformi in „mit Ehrenwaffe“ mladino odgojevali, samo to nobenemu ne pride v glavo, kako bi se dalo zboljšati, da bi otroci, ki hodijo po 3 in 4 leta v šolo, vsaj znali brati in pisati.

(Ker g. dopisnik omenja pruskih učiteljev, hočemo svojim bralcem pri tej priliki natančneje naznaniti, kakošne plače ljudski učitelji tam dobivajo; računene so po tolarjih, ki po našem veljajo 1 gl. 50 kr.)

1929 učitlj. ima po	50—100 tolarjev na leto,
3673 „ „ „	100—125 „ „ „
4688 „ „ „	125—150 „ „ „
6526 „ „ „	150—175 „ „ „
3754 „ „ „	175—200 „ „ „
6179 „ „ „	200—250 „ „ „
3756 „ „ „	250—300 „ „ „

Vsih skupaj je 32.523 učiteljev, ki eden k drugemu ne dobivajo še 200 tolarjav (300 gold.) ne; v pruski provinciji dobivajo počez komaj 160, v poznanski pa komaj 144 tolarjev.

Ravno tako majhne so pokojnine učiteljev:

615 učiteljev dobiva	50—75 tol. pokojnine,
479 „ „ „	75—100 „ „ „
679 „ „ „	100—150 „ „ „
376 „ „ „	150—200 „ „ „
441 „ „ „	čez 200 „ „ „
826 pa še manj ko	50 „ „ „

Te številke so posnete iz knjige: „Allgemeine Chronik des Volksschulwesens von L. W. Seyffarth“. Seyffarth je vnet Bismarkovec in je v svoji statistiki raje več kakor manj povedal. In Pruska je proti nam bogata dežela ter se tako rada ponaša s svojo kulturo in inteligenco, pa vendar ljudskim učiteljem tako majhne plače daje. Vred.)

Iz Trsta, 22. okt. V saboto zvečer je došel v Trst minister trgovine dr. Bahns. Pregledal je vsa dela nove luke, arsenale, itd. V nedeljo je sprejemal razne deputacije, mest-

nega župana je zagotovil, da je vlada popustila misel, da bi se od ptujih vin tirjal enaki vžitni davek, kakor od domačih, vsled ktere naredbe bi bilo mesto veliko škodo trpelo. Deputaciji trgovinske zbornice pa je rekel, da vlada spozna potrebo druge železnice do Trsta, in da misli Predelsko do Trsta izpeljati. Zvečer pa je bil velik sprejem v hiši c. kr. namestnika, kjer se je bilo zbralo veliko število povabljenih iz raznih stanov in oblastnij.

V ponedeljek zjutraj pa je minister Trst zopet zapustil.

Domače novice.

Ljubljana, 24. oktobra.

(G. Widmann) se je 22. t. m. z brzovlakom podal na Dunaj.

(Železnično vodstvo) naznanja, da brzovlakom se bodo od 1. novembra naprej zkož zimo pripravili tudi vozovi II. reda.

(666 raznih rastlin) je g. Šimen Robič poslal deželnemu šolskemu svetu, da jih podari kaki šoli na Kranjskem.

(Le policijo). Ljubljanskemu „Tagblattu“ je bila interpelacija Slovencev v deželnem zboru kranjskem zaradi ponemčevanja šol tako sapo zaprla, da se mu je ves žolč skisal in ga zdaj posamezno v kepah iz sebe meče. Zadnjič je obžaloval, da policija nima moči našim poslancem tako usta zatisniti, kakor našim listom. Toraj je „Tagblattu“, prav, da se naši listi konfiscirajo, dočakal bi le še rad, da bi se naši poslanci zapirali, a le naši, ne pa tudi nemčurški, kajti za to, da je baron Apfaltrern tako po krivici žalil deželni odbor, „Tagblatt“ nima nobene graje; pač pa godrnja in reži zato, ker je bilo v interpelaciji nekaj nemčurških učiteljev „žaljenih“ s tem, da se jim je skeleča jih resnica povedala. Taka pisava se nam gnjusi, prav neradi odgovarjamo na take surove in pasje napade.

(Študiran berač naletel.) K nekemu tukajšnjemu profesorju pride 21. t. m. s spričevali dijaka L. J. iz Lj. olikan mladič, češ, dovršil sem tukaj gimnazijo in namenjen v semenišče duhovsko v Gorico prosim kake podpore. Profesorju, ki je z učencem L. J. opraviti imel celih osem let, se čudno zdi, da se je v dveh mesecih spremenil tako grozno, da ga več ne pozna, pridrži spričevala ter požene goljufa rekši, naj njih pravi lastnik drugi dan po nje pride k gimnazijskemu ravnateljstvu, kjer jih je prej dobival, in mi o tej priliki javno svarimo pred takimi študiranimi berači.

Razne reči.

— Strašna nesreča se je 20. t. m. zgodila v Pešti. Pri neki na novo zidani hiši se je odtrgal okrajik, je padel na stole (rušče) ter jih z delavci vred podrl na tla. Ljudje so brž prihiteli na pomoč in prekopali zasip, izpod katerega so dopoldne izkopali trupla 5 mož in 4 žensk, pa enega hudo ranjenega, ki je pa kmalo potem umrl. Tudi dva konja je pobilo, ki sta bila ravno opeko pripeljala. Ker se ni natanko vedelo, koliko ljudi je ravno delalo, utegnili so popoldne izkopati še kakšnega človeka.

— Hudo in zgodnjo zimo in pogosto sneženje med 15. novembrom in 15. januarijem nam pariški observatorij napoveduje.

— Dunajski ordinariat protestuje v pismu do cesarskega namestništva zoper skupno brezversko pokopališče ter zahteva, da se ima katoličanom odločiti poseben blagoslovljen prostor, ter na njem sozidati kapelica ali saj postaviti velik križ.

*) Če se ne motimo, se je bera računila od sv. Jurija do sv. Jurija. Vred.

Za pogorelee na Vrhniki:

Iz Sorice 2 gold.; P. g. A. Aljančič, korar v Celovcu 10 gold.

Za pogorelee v Mozlju:

P. g. A. Aljančič, korar v Celovcu, 10 gold.

Za nesrečne Dolenjce:

P. g. A. Aljančič, korar v Celovcu, 10 gold. Iz Sorice 2 gold.

Umrli so:

18. oktbr. Anton Ženko, dninar, 70 l., za mrzlico.

19. okt. Miha Ogrinec, gostač, 26 l., za rakom v mehurji.

20. okt. Janez Novak, delavčev otrok, 3 l., za vnetjem vratu.

21. okt. Martin Povše, hišni posestnik, 43 l., za jetiko. — Janez Janežič, fabr. delavca otrok, 3 l., za vnetjem vratu. — Urša Slevce, inšt. reva, 91 l., za starostjo. — France Schrei, žebjar, 50 l., za rakom v želodcu.

22. okt. Urša Pirker, inšt. reva, 69 l., za razlivom v pljučih. — France Trampuš, trgovski pomočnik, 20 l., — in Karol Eder, pivarnar, 28

Tržna cena preteklega tedna:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Loki	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.52	0.45	—	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.50	0.42	—	—	0.48	0.44	0.46	0.38
Leče mernik	2.90	—	—	—	—	—	—	—
Krompirja „	0.85	1.00	—	1.00	1.00	1.00	1.00	0.80
Fižola „	2.90	—	—	—	2.50	—	—	—
Sena cent	1.25	1.20	1.40	1.25	0.80	1.80	1.00	2.00
Sem. detelja „	—	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči, cent	2.20	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.30	0.26	—	—	—	0.28	0.28	0.28
Teletine „	0.32	0.30	—	—	—	0.32	0.30	0.30
Jaje za 10 kr.	4	6	—	5	6	—	—	—

V And. Schreyer-jevi

prodajalnici železnega in galanterijskega blaga in otročjih igrač v špitalskih ulicah je razen vseh sort železa v palicah vedno velika zaloga sledečih reči:

Kotli iz kotlovin (kufra), graško delo, se dajo vzditi.

Kotli iz železa vlti, držé 20 do 100 bokalov; se dajo vzditi.

Vratice in ražnji za nje.

Ognjišča za prihranjenje kurjave (Sparherde), iz kositarja ali vlitiga železa.

Posode za kuho iz vlitiga železa, belo ali z jeklenim kositarjem zacinjene.

Kozice (ponve) in vse sorte kuhinjskega orodja.

Lampe za petrolej, svečniki, možnarji in gladniki (Bügeleisen).

Noži in vilice, štajarski in angleški izdelki.

Zlice in zajemalnice (šelje), iz kitajskega srebra, pakfonga, in z železom zacinjene.

Britve in škarje, prave angleške.

Nožiči za peresa, angleški, z 1 do 20 klin.

Albumi, listnice, smodnice, lovske in popotne torbice in denarnice.

Podobe svetnikov za molitvene bukvice in v okvirih.

Rožni veni (patanoštri), križci in svetinje.

Posebno lepi nagrobni križi, krasno pozlačeni, od 6 do 50 gld.

Kositar za strehe, črni in pocinjeni železni kositar.

Mlinske žage iz angleškega vlitiga jekla.

Tesarske in mizarske žage.

Vsake sorte pile in praskalnice, kline za oble, vzdigači in vse drugo enako orodje za mizarje in tesarje.

Ključavnice za sobna vrata, za omare in škrinje itd. z vsem, kar gre zraven.

Ključke, vezila in zapahi.

Lopate, krampi, matike, sekire, gnojne vile, coklje.

Velika zaloga cvekov iz drota in žebjev, žebic, zanetnikov, šravbov.

Tudi priporočam svojo zalogo špecerijskega blaga ob dunajski cesti tik deželne bolnišnice spoštovanim deželanom, posebno mnogo častiti duhovščini.

Naročila se izvršujejo po železnici ali pa po poštne povzetji, za dobro blago se daje poročstvo.

Spoštovanjem

Andrej Schreyer.

(49—3)

l., oba za jetiko. — Jože Grdežič, sin drž. pravnišk. namest., 7 l., za vnetjem vratu. — Neža Petje, delavka, 50 l., za jetiko.

Telegrafske denarne cene

23. oktobra.

Papirna renta 69.75. — Srebrna renta 73.95. — 1860letno državno posojilo 108.25. — Bankine akcije 977 — Kreditne akcije 236.50. — London 110.40. — Srebro 104.50. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.88.

Tržna cena:

Mesta:	M e r n i k						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Soršice
v Ljubljani	2.55	1.75	1.50	1.00	1.50	1.50	1.45
v Kranji	—	—	—	—	—	—	—
v Loki	2.80	1.85	—	1.10	—	2.50	2.10
v Novomestu	2.40	2.35	2.00	0.95	2.45	—	2.10
v Sodražici	3.00	—	1.70	1.00	2.40	—	1.90
v Mariboru	2.40	1.80	1.75	1.15	1.80	1.70	1.95
v Ptuj	2.25	1.75	1.50	1.00	1.50	1.10	1.50
v Celji	2.60	1.80	1.50	1.20	1.70	1.90	1.60
v Celovcu	2.50	2.10	1.60	1.00	1.70	—	—
v Trstu	2.90	—	1.70	1.00	2.00	—	—
v Zagrebu	2.45	1.75	1.25	0.90	2.15	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	2.20	1.90	1.25	0.95	1.55	1.15	1.20
na Dunaju	2.70	2.05	1.65	1.15	1.70	—	—
v Peštu	2.60	1.80	1.50	1.04	2.25	—	—
v Pragi	2.90	2.35	2.05	1.55	—	—	—
v Gradcu	2.65	1.85	—	1.15	2.25	—	—

V Trstu: Olje slabše po 24—26, najbolje po 36—44 gld., sladkor 20—21 gld., kava Rio 45—57. Java po 62—63 gld., rajž 9—12 gld. cent. Petrolej po 8 1/2 — 9 gold. cent v sodčkah.

Eksekutivna dražba.

29. okt. 3. Matevž Lipovec-evo iz Bab. polja (820 gl.), — 1. Janez Sive-evo iz Šurkovega (940 gl.), — 1. Lorenc Pirman-ovo iz Pirman (1270 gl.), vse v Ložu. — 3. Jernej Žitnik-ovo iz Rašice v Lašicah. — 3. Jaka Kocijančič-evo iz Tržiča (875 gl.) v Tržiču.

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti
spominjki
(monumenti),
križi za altarje in veliki
križi za pokopališča,

izgotovi eni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mosto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.
mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije
na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in
njegovi zalogi križev (auf der Schmeltz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napiši se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vlitimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo.
(9—33)

Zdravilske specijalitete

Gabrijel Piccoli-jeve lekarne „pri angelju“

v Ljubljani.

Naročila zunaj Ljubljane se naglo izvršujejo s poštne povzetjem — Stroške zavrtkov in pošiljanja trpé naročniki. — Prodajalcem se dajo navadni odstotki.

(32—9)

Za Kranjsko edina zaloga sledečih reči:

Izkuha iz Kine **≡ Koke**. Najboljši do zdaj želodčni liker (pijača). Ta izkuha se dela iz kinske skorje in kokovega perja, oboje dobivam jaz najboljši in prav iz vira, in tako mi je mogoče podati zdravilo, katero sme veljati za najboljši, ker pomaga zoper telesno slabost, izvirajočo iz razdražnosti čutnic; dalje pomaga zoper onemoglost in vtrujenost, ki zavira reproduktivno zmoglost, pospešuje tek krvi, prebavljaje in daje različen delom in udom živoča novo moč in novo življenje.

Cena steklenice (flaške) 80 kr.

Pravo norveško Dorševo olje iz ribje masti, katero dobivam naravnost iz Bergena na Norveškem. Posebno se rabi ta bergenska Dorševa ribja mast zoper revmatične bolečine, putko, zlasti pa zoper skrofelnje, pljučno sušico in jetiko, zoper začasna izpuščanja in trpljenje čutnic.

Cena izvirne flašice 80 kr.

Voda iz lankasterskega limbarja. To vodo v elegantnih kroglih tako zelo rabijo, da bi bilo od več jo še posebno priporočati. Treba nam je le tiste, ki jo rabijo, opomniti na to, da si zberó prav dobro sorto. Raba in skušnje so pokazale, da je najboljša sorta tista, ki je znana pod imenom **lankasterska limbarjeva voda**. Ona dá koži leskečo belo barvo, je varuje prezgodnjih gub in hipoma pogladi grbe. Očisti je tudi raznih madežev in mozoljčkov, in zaceli pike, ki se naredé vsled suše. Z eno besedo, prav zaklad je za ličenje, zato je ženstvo, kteremu

je na telesni lepoti kaj ležeče, s pridom obrajta in rabi.

Steklenica te vode velja 1 gold.

Izkuha iz skorje tamanske, zelo okrepčevalno zdravilo zoper napičenje želca in gnjilobo, katero razžene, ako se jemlje po malem; ako se ga pa vzame več, goni brez bolečin in težav prav lahko naprej, zato svetujejo zdravniki to zdravilo zlasti tam, kjer bi bila druga enaka zdravila prehudá. Pri prisadu v drobji in pri različnih mrzlicah za vedno žejne bolnike pač ni prijetnejše pijače.

Steklenica velja 40 kr.

Gotovo zdravilo za mrzlico, zanesljiva pomoč pri mrzlicah različne vrste. Da pomaga, to je dokazana resnica, o tem se prepriča vsak bolnik, ki ga rabi. Mrzlica, po tem pripomočku ozdravljena, se ne povrne in ne čuti se nobenih slabih nasledkov.

Cena steklenice 80 kr.

Za zobé in zobno mesó. Ako hočesh biti zdrav in lep, moraš imeti snažna usta in čiste zobe. Če se zobje vsak dan ne snažijo, dajó od sebe neprijeten, večkrat zelo hud duh, dobé črno ali umazano barvo in začno gnjiti tako, da bolé in ne služijo več. Nasledek tega je slaba prebava in shujšanje.

Vsemu temu pomaga vsakdanja raba moje **vode za usta in moke za zobe**; oba krepčata zobno mesó, ohranita sapi dober duh in zobem lepo naravno barvo in branita gnjilobi in riji zob.

Cena steklenice vode za zobe 60 kr. škatljica moke za zobe velja 40 kr.

Kipeča moka (Brausepulver) škatlja gl. 30 kr.
Borovniško žganje, flaša „ 50 „
Repinčovo olje za ohranjenje las, flaša „ 50 „
Životna esencija, flaša „ 10 „
Životni balzam po Seehoferji, flaša „ 10 „
Mandeljnova moka (namesto zajfe) za lepšanje in ohranjenje kože, flaša „ 10 „
Po vsem svetu znane Menotti-pastile, gotovo sredstvo za kašelj, škatlja „ 75 „
Oksfordska esencija, c. kr. izhl. priv. S to imenitno esencijo se v enem

trenutku ozdravi najhujša zobna bolečina, flaša „ 50 „
Prava Seidlitz-eva moka, škatlja „ 80 „
Paljanovi sirup iz Florence, zdravilstvo za očete gospodarje, ali domači zdravnik, flaša 1 „ — „
Rajževa moka, ekstrahna, nježnim konsumentovkam priporočena za najboljšo sorto, prijeten duh in nizka cena, 1 škatlja „ 40 „
— 1 paket „ 10 „

Da se varujejo vsakega ponarejenega blaga, prosijo se naročevalci, da se pri naročevanju obrnejo naravnost na lekarno

Piccoli „pri angelju“, dunajska cesta št. 79 v Ljubljani.

